

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

279. An iudex Ecclesiasticus sit competens ad cognoscendum laicum pro
re, quam in Emphyteusim tenet ab Ecclesia? Et apponuntur quinque
conclusiones pro Immunitate Ecclesiastica, quæ in quadam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit. Eccl. Resol. CCLXXVIII. & c. 237

docto Iurifconsulto Menochio *lib. 1. conf. 276. num. 6.* & multis aliis penes ipsum, quia dicta privilegia censentur realia, & non personalia. Ergo transeunt ad colonos. Probatur maior, quia privilegium concessum Ecclesie, civitati, & aliis personis quae nunquam moriuntur, reale censetur, vt docet Glossa in *l. forma §. quamquam ff. de censibus*, & alij. Ergo. Et ita nouissime docet etiam hanc sententiam Petrus in *prin. Minim. tom. 1. conf. 2. July II. §. 31. num. 132.* vbi sic asserit. Nota quod non solum domus, & praedia nostra sunt exempta a solutione decimarum, sed etiam coloni qui conducunt agros nostros, siue conducant ad medietatem fructuum, & dicuntur coloni partiarj, siue vt quotannis certam partem nobis tribuant in omnem euentum, & reliquum sibi acquirant; nam privilegium est reale, & privilegium reale iure communi transit ad colonos. Ita ille, & alij penes ipsum.

3. Vide etiam Henriquez *lib. 7. cap. 27. num. 8.* & in *gloss. lit. H.* vbi ponit eximium privilegium de exemptione decimarum concessum Societati IESV a Gregor. XIII. quo etiam gaudet nostra Religio, & addit, quod haec causa fuit pluries agitata, apud Ecclesiastica Tribunalia Romae, & in Hispania, & semper pronuntiatum fuit in fauorem Regularium & colonorum. Aduertat tamen lector, quod si in aliqua Prouincia Moniales, Regulares, & eorum coloni soluunt decimas, hoc forsitan euenit, quia Episcopi obtinuerunt aliquod breue Pontificium reuocatorium dictorum privilegiorum. Vide Portel in *dubijs Regular. ver. Decima, num. 3.* & Facund. *part. 5. lib. 2. cap. 4. num. 3.* Vnde praxis vnius Regni non est extendenda ad alia Regna; remanet igitur satis firmatum colonos partiarjos Religiosorum non teneri soluere decimas, vt supra dictum est de gabel-
lis.

RESOL. CCLXXVIII.

Verum Emphyteuta Ecclesia teneatur ad tributa?
Et an doctrina de Emphyteuta non procedat in censuario, neque circa Emphyteutam redimibilem? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 24.

§. 1. **E**gitus supra de colonis, tunc dicendum est de emphyteuta. Sententiam affirmatiuam docent Attendagnus de *exegu. man. lib. 2. cap. 14. num. 33.* Valascus de *iure emphyt. quast. 17. num. 11. & seg.* Garocius de *locato. q. 25. num. 34. 35. & 43.* Rolandus *lib. 4. conf. 61. num. 14. & 15.* & alij. Et ratio est, quia cum emphyteuta sit secularis, & obnoxius gabelis, & collectis, tenetur eas soluere, etiam pro re emphyteutica Ecclesiae; nam mutata persona mutatur qualitas rei.

2. Sed contrariam sententiam ego existimo probabilem esse, ex traditis per DD. quos citat, & sequitur ex Iurifconsultis neotericis Hispanus doctus Felicianus de *Solis tract. de cens. tom. 2. in addit. lib. 1. in prefat. n. 1. & seg.* vbi asserit ita saepius decisum fuisse Compluti pro Collegio D. Ildesoni, & pro Monialibus sanctae Clarae; & ita ait Rectorum Academiae excommunicationis mucrone emphyteutica Collegij bona defendere, ac liberare a quacunque impositione, idque vidi frequentissime obseruatum, vt ait idem Felicianus *ibid. num. 3. in fine.* Vide etiam circa praesentem quaestionem consilium secundum positum in *tom. 12. tractatum fol. 99. col. 3.*

3. Sed haec doctrina de emphyteuta non procedit in censuario, neque circa emphyteutam redimibilem, si enim Ecclesia, vel persona priuilegiata domum,

agrum, vel vineam concederet in censum emphyteuticum redimibilem, debitor census, praedique possessor non gauderet priuilegio; quoniam in hac forma conventionis nullum dominium remaneret penes Ecclesiam, vel personam priuilegiatam, sed solum ius recipiendi pensionem annuam. Et ita docet Felicianus *vbi supra, & tom. 1. libro 1. capit. 10. numero 5. & 15.*

RESOL. CCLXXIX.

An iudex Ecclesiasticus sit competens ad cognoscendum laicum pro re, quamin Emphyteuta tenet ab Ecclesia?

*Et apponuntur quinque conclusiones pro Immunitate Ecclesiastica, qua in quadam Decisione Sacrae Rotae Romanae ex sacris Canonibus, & Doctoribus firman-
tur.*

Et tandem queritur, an iudex laicus non sit competens ad cognoscendum Clericum pro restitutione pecuniae illi liberatae cum cautione de restituendo, dum creditor anterior comparuerit, sed in tali casu adendum sit ad iudicem Ecclesiasticum? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 56.

§. 1. **D**E hac re alibi dictum est, & affirmatiuam sententiam docui, quam nouissime tenuit sacra Rota Rom. die 28. May 1631. coram Illustrissimo & Doctissimo Merlino, Domino meo amantissimo, cuius decisionem ponit per extensum Antonius de Marinis *quotid. resol. cap. 207. num. 4. & seg.* & quia in dicta decis. firman- tur multae conclusiones pro immunitate Ecclesiastica ex sacris Canonibus & Doctoribus, non gravabor illas hic apponere.

Alibi in Resol. quae hic est infra 281. §. vlt. ante medium. ver. Igitur. & in Ref. 280. §. vnde Sacra.

2. Prima, licet ius patronatus laicorum non sit proprie spirituale, attamen quia est annexum spiritualitati, ideo super illo iudicat solum iudex Ecclesiasticus.

3. Secunda, possessio rei spiritualis licet sit mere temporalis & laicalis, attamen etiam de possessione solum cognoscit iudex Ecclesiasticus, quemadmodum de ipsa proprietate, non autem laicus, cum qualitas spiritualitatis qualitatem temporalitatis absorbeat.

4. Tertia, causa decimarum licet in feudum datarum secularibus discutienda est coram iudice Ecclesiastico; licet enim dominium huiusmodi decimarum scilicet fructuum illorum, omnino spectet ad laicos, & feudum censetur saeculare, tamen quia oritur & dependet a iure spirituali & Ecclesiastico, non potest iudex laicus de illis cognoscere.

Sup. hoc supra in Ref. 274. & 275.

5. Quarta, possessorum matrimonij quamuis agatur inter personas mere laicas, tamen quia habet admixtam causam & titulum spiritualitatis, definitum est a iudice Ecclesiastico.

Sup. hoc supra in Ref. 227. & late in Ref. eius not.

6. Quinta, ratione connexitatis dominij vtilis cum directo emphyteutas Ecclesiae non teneri ad collectas & onera realia per statuta laicorum super rebus & bonis imposita, censuerunt grauissimi auctores, & haec omnia, vt dixi firman- tur in dicta decis. sacrae Rotae ex iure, & autoritate Doctorum, quam in casibus occurrentibus omnino videndum esse puto.

Sup. hoc in Ref. praeteri- ta.

7. Notandum est etiam hic obiter cum D. Antonio de Marinis *vbi supra cap. 206. per totum*, iudicem laicum non esse competentem ad cogendum Clericum pro restitutione pecuniae illi liberatae cum cautione de restituendo, dum creditor anterior comparuerit, sed in tali casu adendum esse iudicem Ecclesiasticum, omnino dicendum est.

RESOL.